

4693. (17) [3/1330-అపరిశోధితం]

'అ'తా 'ఖురాసానీ కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "మీరు ఇతరుల్ని కలిసినపుడు ము'సాఫహా చేయండి. దానివల్ల ఈర్ష్యాద్వేషాలు తొలగిపోతాయి. పరస్పరం కానుకలు ఇచ్చి పుచ్చుకోండి. దానివల్ల శత్రుత్వం దూరమవుతుంది. ఇంకా ప్రేమ అధికమవుతుంది. (మాలికీ / తాబయీ ప్రోక్తం)

(۱۳۳۰/۳) (لم تتم دراسته) [۱۸] - ۴۶۹۴

وَعَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ صَلَّى أَرْبَعًا قَلِيلَ الْهَاجِرَةِ فَكَأَنَّمَا صَلَّاهُ فِي لَيْلَةِ الْفَرَوِ الْمُسْلِمَانِ إِذَا تَصَافَحَا لَمْ يَبْقَ بَيْنَهُمَا ذَنْبٌ إِلَّا سَقَطَ". رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي " شُعَبِ الْإِيمَانِ "

4694. (18) [3/1330-అపరిశోధితం]

బరా' బిన్ 'ఆజిబ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "మధ్యాహ్నాన్ని స్త్రీకి ముందు 4 రకాతులు చదివిన వారికి షబ్ బి ఖదర్లో 4 రకాతులు చదివినంత పుణ్యం లభిస్తుంది. అదే విధంగా ఇద్దరు ముస్లిములు కలసినపుడు ము'సాఫహా చేస్తే వారి పాపాలు తొలగిపోయి వారు పరిశుద్ధులైపోతారు. (బైహఖీ)

=====

۴ - بَابُ الْإِيمَانِ

4. గౌరవసూచకంగా నిలబడటం (ఖియామ్)

ఎవరైనా గొప్పవారు వచ్చినప్పుడు గౌరవ సూచకంగా అతని గొప్పతనం చాటేందుకు నిలబడటం సరికాదు. ఎందుకంటే గొప్పతనం కోసం నిలబడటం కేవలం అల్లాహ్ (త) ఆరాధన కోసమే నిలబడాలి. అల్లాహ్ ఆదేశం: "...అల్లాహ్ సన్నిధా నంలో వినయ విధేయతలతో నిలబడండి." (అల్ బఖరహ్, 2:238)

مَوْءِدَتِي وَبِهَاغَمِ الْفَصْلُ الْأَوَّلُ

(۱۳۳۱/۳) (متفق عليه) [۱] - ۴۶۹۵

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: لَمَّا تَرَلْتُ بَنُو قُرَيْظَةَ عَلَى حُكْمِ سَعْدِ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِ وَكَانَ قَرِيبًا مِّنْهُ فَجَاءَ عَلَى جِمَارٍ فَلَمَّا دَنَا مِنَ الْمَسْجِدِ. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْأَنْصَارِ: "فَوُفُوا إِلَى سَيِّدِكُمْ". مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَمَضَى الْحَدِيثُ بِطَوَّلِهِ فِي "بَابِ حُكْمِ الْأَسْرَاءِ".

4695. (1) [3/1331-ఏకీభవితం]

అబూ స'య్యాద్ 'ఖుద్రీ (ర) కథనం: బనూ ఖురై'జహ్ యూదులు స'అద్ తీర్పు పట్ల సంతోషి ప్రకటించి, ప్రవక్త (స) స'అద్ బిన్ మ'ఆజ్'ను పిలిపించారు. అప్పు డతను గాయాలు తగిలి అనారోగ్యంగా ఉన్నారు. నడవలేక పోతున్నారు. వాహనంపై ఎక్కి ప్రవక్త (స) మస్జిద్ కు వచ్చారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స) అన్నారలతో 'మీరు మీ నాయకుడు స'అద్ బిన్ మ'ఆజ్' ను వాహనంపై నుండి దించటానికి నిలబడండి,' అని అన్నారు." ⁷ (ముత్తఫఖున్ అల్లైహ్)

7) వివరణ-4695: స'అద్ బిన్ మ'ఆజ్' అన్నారీ అబ్దుల్ అహ్మల్ తెగకు చెందినవారు. ఇతను ము'సఅబ్ బిన్ 'ఉమైర్ (ర) ద్వారా ఇస్లామ్ స్వీకరించారు. సహచరుల చరిత్రలో ఇలా ఉంది: "స'అద్ బిన్ జరారహ్ ఇంట్లో ము'స'అబ్ బిన్ 'ఉమైర్ ఉండేవారు. అతనితో, "స'అద్ బిన్ మ'ఆజ్' ఇస్లామ్ స్వీకరిస్తే ఇద్దరు వ్యక్తులు కూడా అవిశ్వాసంలో ఉండలేరు. అందువల్ల మీరు ఆయన గురించి ఆలోచించండి" అని అన్నారు. స'అద్ బిన్ మ'ఆజ్', ము'స'అబ్ బిన్ 'ఉమైర్ వద్దకు వచ్చారు. అప్పుడతను స'అద్తో, 'నేనొక విషయం చెప్పాలను కుంటున్నాను, తమరు కూర్చోని నిదానంగా వినండి, స్వీకరించడం, స్వీకరించకపోవడం మీ ఇష్టం,' అన్నారు. స'అద్ దానికి ఒప్పుకున్నారు. అప్పుడు ము'స'అబ్ బిన్ 'ఉమైర్ ఇస్లామ్ వాస్తవాన్ని గురించి వివరించారు. ఈ ఖురఆన్ లోని కొన్ని ఆయతులను పఠించి వినిపించారు. వాటిని విన్న స'అద్ కలిమి షహాదహ్ పలికి ఇస్లామ్ స్వీకరించారు. 'అబ్దుల్ అహ్మల్ తెగలో వెంటనే ఈ వార్త వ్యాపించింది. స'అద్ తన ఇంటికి వెళ్ళారు. అక్కడ అతని కుటుంబం వారు, 'ఇప్పుడు ఆ గౌరవం ఉండదు,' అని అన్నారు. స'అద్ నిలబడి, 'మీలో నాకు ఎటువంటి స్థానం ఉంది,' అని అడిగారు. దానికి అందరూ, 'నాయకులు మరియు గౌరవ మర్యాదలు గలవారు,' అని అన్నారు. అప్పుడు స'అద్, 'మీరు ఇస్లామ్ స్వీకరించినంత వరకు నేను మీతో మాట్లాడను,' అని అన్నారు. స'అద్ కు తన జాతిలో ఉన్న గౌరవ మర్యాదల ప్రభావం వల్ల సాయంత్రం కాక ముందే అతని తెగ వారందరూ ఇస్లామ్ స్వీకరించారు. మదీనాహ్ అంతా తక్ బీర్లతో నినాదాలతో మారుమోగింది. ఇస్లామ్ వ్యాప్తిలో స'అద్ (ర) చాలా గొప్ప పాత్ర వహించారు. ఈ విషయంలో ఎవరూ అతనికి వ్యతిరేకంగా ఉండేవారు కారు. అందుకే ప్రవక్త (స),

'అన్నారల్లోని ఉత్తమ కుటుంబాలు బనూనజ్జార్వి. వారి తరువాత స్థానం 'అబ్దుల్ అహ్మద్' అని ప్రవచించారు. ఈ సంఘటన 'ఉఖ్బుల్ ఊలా', 'ఉఖ్బుల్ సానీల్ మద్య కాలంలో జరిగింది. స'అద్ ఇస్లామ్ స్వీకరించిన తరువాత ము'స్'అబ్ ను అక్కడి నుండి తన ఇంటికి రప్పించు కున్నారు.

ఇతర వివరాలు: కొన్ని రోజుల తర్వాత 'ఉమర్ హు కోసం మక్కహ్ బయలుదేరారు. అతని స్నేహితుడు, ప్రముఖ నాయకుడైన ఉమయ్యహ్ బిన్ 'ఖలఫ్ ఇంట్లో విడిది చేసారు. ఉమయ్యహ్ బిన్ 'ఖలఫ్ మదీనహ్ వస్తే వీరి వద్ద విడిది చేసే వారు. ' హరమ్ ఖాళీగా ఉంటే నాకు చెప్పు,' అని అన్నారు. మద్యహ్ సమయంలో అతడితో కలసి 'తవాఫ్ చేయటానికి బయలుదేరారు. దారిలో అబూ జహల్ ను కలిసారు. ఇత నెవరు అని అడిగాడు. దానికి ఉమయ్యహ్ స'అద్ అని అన్నారు. అప్పుడు అబూ జహల్, 'ఎంత ఆశ్చర్యం నీవు ఆ మార్గభ్రష్టులకు ఆశ్రయం ఇచ్చి, వారికి సహాయం చేస్తూ మక్కహ్ లో నిర్భయంగా తిరుగుతున్నావు. ఒకవేళ నీవు ఇతని వెంట ఉండి ఉండకపోతే నీవు ఇంటికి చేరటం కష్టం అయి పోయేది,' అని అన్నాడు. వెంటనే స'అద్ ఆగ్రహం వ్యక్తం చేసి, 'నన్ను ఆపి చూడండి, నేను మీ మదీనహ్ మార్గాన్ని మూసి వేస్తాను,' అని అన్నారు. ఉమయ్యహ్ బిన్ 'ఖలఫ్, 'ఓ స'అద్! అబూల్ 'హకమ్ (అబూ జహల్) మక్కహ్ పాలకుడు. అతని ముందు మెల్లగా మాట్లాడండి,' అని అన్నారు. దానికి స'అద్ (ర), 'ఉరుకోండి! నేను ప్రవక్త (స)ను ముస్లిములు మిమ్మల్ని సంహరిస్తారని అంటూ ఉండగా విన్నాను,' అని అన్నారు. దానికి వాడు, 'మక్కహ్ లోకి వచ్చి చంపుతారా,' అని అడిగాడు, అతడు, 'అది మాత్రం తెలియదు,' అని అన్నాడు.

ఈ భవిష్యవాణి ఫలించే సమయం బద్దె యుద్ధంగా పరిణమించింది.

అవిశ్వాసులు మదీనహ్ పై దాడి చేయడానికి ఆయుధాలతో యుద్ధ సన్నాహాలు చేసారు. ఈ వార్త ప్రవక్త (స)కు అందింది. ప్రవక్త (స) అనుచరులతో సంప్రదించారు. స'అద్ లేచి, 'ప్రవక్తా! మేము తమర్ని విశ్వసించాము, ధృవీకరించాము, విధేయత చూపాము. మీ మనసులో ఉన్నది ఆదేశించండి. మిమ్మల్ని పంపిన అల్లాహ్ (త) సాక్షి! ఒకవేళ మీరు సముద్ధంలో దూక మన్నా మేము సిద్ధంగా ఉన్నాం. మాలో ఒక్కరు కూడా

ఇంట్లో కూర్చోరు. యుద్ధం అంటే మాకు ఎటువంటి భయం లేదు. ఇన్ షా అల్లాహ్ యుద్ధ మైదానంలో మేము సత్య సందులుగా నిరూపించుకుంటాము. అల్లాహ్ మా ద్వారా తమరికి కంటి చలువ ప్రసాదించు గాక!' అని ప్రసంగించారు. ప్రవక్త (స) ఈ ప్రసంగం వల్ల చాలా సంతోషించారు. సైన్యాన్ని సన్నద్ధం చేసే సమయం దగ్గర ఉంది. ప్రవక్త (స) 'బెస్ తెగ పతాకం స'అద్ కు అప్పగించారు. ఉహుద్ యుద్ధంలో స'అద్ (ర) ప్రవక్త (స) వద్దే తన నివాసం ఏర్పరచు కున్నారు. ప్రవక్త (స), 'అవిశ్వాసులతో మదీనహ్ లోనే యుద్ధం చేద్దామని,' అన్నారు. 'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ ఉబయ్ బిన్ సలాల్ దీన్నీ ఏకీభవించారు. కాని కొందరు వీరమరణంకోసం ఉత్సాహం వంతులైన యువకులు బయటకు వెళ్ళి యుద్ధం చేద్దామని అన్నారు. అధికులు దీన్నీ సమర్థించారు. అనంతరం ప్రవక్త (స) వారిని సమర్థిస్తూ ఆయుధాలు ధరించడానికి లోపలికి వెళ్ళారు. స'అద్ మరియు ఉసైద్, 'మీరు ప్రవక్త (స)ను బయటకు తీసుకుపోవాలని పట్టుబడుతున్నారు. ప్రవక్త (స)పై దైవవాణి అవతరిస్తూ ఉంటుంది. అందువల్ల మీ నిర్ణయం వెనక్కి తీసుకోండి, సమస్యను ప్రవక్త (స)పై వదలివేయండి,' అని అన్నారు. ప్రవక్త (స) ఆయుధాలు ధరించి బయటకు వచ్చారు. యువకులు 'తమరిని వ్యతిరేకించి నందుకు సిగ్గు పడుతున్నాం, తమరు ఎటువంటి ఆదేశం ఇస్తే అలాగే వ్యవహరిస్తాం,' అని విన్నవించుకున్నారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స), 'ప్రవక్త ఆయుధాలు ధరిస్తే యుద్ధానికి సిద్ధమయి దిగుతాడు,' అని అన్నారు. ఏది ఏమైనా యుద్ధం ప్రారంభ మయ్యింది. ఇస్లామీయ సైన్యం జయించింది. కాని మళ్ళీ వెనక్కి తగింది. అప్పుడు ప్రవక్త (స) అందరికంటే ముందు ఉన్నారు. ఆయన వెంట ఇద్దరు యువకులు వీరోచితంగా పోరాడుతున్నారు. వారిలో ఒకరు స'అద్ బిన్ మ'అజ్. ఈ యుద్ధంలో అతని సోదరుడు వీరమరణం పొందారు.

కందకం యుద్ధం 5వ హిజ్రీలో జరిగింది. ప్రవక్త (స) అన్నరుల నుండి మదీనహ్ 1/3 వంతు పండ్లు ఐన బిన్ హిన్నీ బిన్ స'య్యాద్ కు ఇవ్వటానికి సంప్రదించారు. ఈ సంప్రదింపుల్లో స'అద్ బిన్ ఉబాదహ్ తో పాటు స'అద్ బిన్ మ'అజ్ కూడా ఉన్నారు. యుద్ధ సమయం అసన్నమయింది. ఆయుధాలు ధరించి యుద్ధ మైదానానికి బయలుదేరారు. బనూ 'హరిసా' కోటలో అతని తల్లిగారు ఉండేవారు. ఆమె 'ఆయి'షహ్ (ర) వద్ద కూర్చోని ఉన్నారు.

కవిత్యం చదువుతూ వెళ్ళారు. అప్పుడు తల్లిగారు 'కుమారా! వెనుక ఊడిపోయావు తొందరగా వెళ్ళు. ఆయుధం ఉన్న చేయి బయట ఉంది. అప్పుడు 'అయి' షహ్ (ర), 'ఓ స'అద్ తల్లిగారు చూడండి! ఆయుధం చాలా చిన్నగా ఉంది,' అని అన్నారు. యుద్ధ మైదానం లోకి వెళితే హిబ్బానీ బిన్ 'అబ్దమునాఫ్ కొడుకున్నాడు. చేతిమీద దాడి చేయగానే చేయి తెగిపోయింది. ఇంకా గర్వంగా నేను ' 'అరఫహ్ కొడుకును,' అని అన్నాడు. ప్రవక్త (స) విని, 'నీ వినాశం గాను,' అని శపించారు. ఆ తరువాత మస్జిద్ నబవీలో ఒక టెంట్ వేయబడింది. రఫీద్ అనీలమియను అతని సేవకోసం నియమించారు. స'అద్ ఆ టెంట్‌లోనే ఉండే వారు. ప్రవక్త (స) ప్రతి రోజు ఆయన్ను పరా మర్శించే వారు. ఎందుకంటే అతనికి జీవితంపై విరక్తి పుట్టి, 'అవిశ్వాసులతో ఇంకా యుద్ధాలు ఉంటే నన్ను బ్రతికి ఉంచు, నాకు వారితో యుద్ధం చేయాలని చాలా కోరికగా ఉంది. ఎందుకంటే వారు నీ ప్రవక్తను హింసించారు, తిరస్కరించారు. మక్కహ్ నుండి తీసివేసారు. ఒకవేళ యుద్ధాలు పూర్తయ్యే సమయం వస్తే ఈ గాయం ద్వారా నాకు వీర మరణం పొందే అవకాశం ప్రసాదించు. ఇంకా బనీ ఖురై'జహ్ విషయంలో నాకు కంటి చలువ ప్రసాదించు,' అని అల్లాహ్‌ను ప్రార్థించారు. ఈ దు'ఆ యొక్క రెండవ భాగం స్వీకరించబడింది. ప్రవక్త (స) బనూ ఖురై'జహ్‌ను బహిష్కరించి నపుడు వాళ్ళు, 'మేము స'అద్‌ను న్యాయమూర్తిగా స్వీకరిస్తాం,' అని అన్నారు. ప్రవక్త (స) స'అద్‌కు ఈ విషయం తెలియ పరిచారు. గాడిదపై ఎక్కి వచ్చారు. మస్జిద్ దగ్గరకు వచ్చారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స) అన్నార్‌లతో, 'మీ నాయకుడ్ని వాహనంపై నుండి దింపటానికి లేవండి' అని అన్నారు. ఆ తరువాత స'అద్ తో, 'వీళ్ళు మీ తీర్పుకోసం వేచి ఉన్నారు.' అప్పుడు స'అద్, 'వీరిలో యుద్ధం చేయగలిగే వారిని సరికి వేయండి, స్త్రీలను, పిల్లల్ని బానిసలుగా చేసుకోండి, ఇంకా ధనాన్ని పంచి వేయండి' అని తీర్పు ఇచ్చారు. ప్రవక్త (స) అది విని, 'నీవు ఆకాశ ఆదేశాలను అనుసరించావు,' అని అన్నారు. దీని ప్రకారం తన ముందు 400 మందిని సరికించారు.

మరణం: ఈ సంఘటన జరిగిన కొన్ని రోజుల వరకు బ్రతికున్నారు. స్వయంగా ప్రవక్త (స) చికిత్సచేసారు. కాని చేయి వాచిపోయింది. ఒకరోజు గాయం చినికి రక్తం ప్రవహించింది. ప్రవక్త (స)కు ఈ విషయం తెలియగానే

ఆందోళనతో బట్టలు ఉడ్చుకుంటూ మస్జిద్‌లోనికి వచ్చారు. వచ్చి చూసేసరికి స'అద్ మరణించి ఉన్నారు. కళీబరాన్ని తన ఒడిలో తీసుకొని కూర్చున్నారు. రక్తం ప్రవహిస్తోంది. ప్రజలు రా సాగారు. అబూ బకర్ (ర) వచ్చారు. కేకవేసి 'నడుము విరిగిపోయింది' అని ఏడ్చారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స) అలా అనకండని అన్నారు. 'ఉమర్ (ర) ఏడుస్తూ 'ఇన్నాల్లాహి వఇన్నా ఇల్లాహి రాజివూన్' అని అన్నారు. చూస్తే అతని తల్లి ఇలా అంటూ ఏడుస్తుంది. జనాజహ్ బయలుదేరింది. ప్రవక్త (స) వెంట ఉన్నారు. ఇంకా అతని జనాజహ్‌లో 70,000 మంది దైవదూతలు ఉన్నారని అన్నారు. కళీబరం చాలా తేలిగ్గా అయిపోయింది. కపటా చారులు ఎగతాళి చేయసాగారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స), 'అతని జనాజహ్ దైవదూతలు ఎత్తుకొని ఉన్నారు,' అని అన్నారు. ఖననం చేసి వచ్చి ప్రవక్త (స) దుఃఖంలో మునిగి ఉన్నారు. కన్నీళ్ళు రాలుతూనే ఉన్నాయి. స'అద్ మరణం ఇస్లామీయ చరిత్రలో అసాధారణ సంఘటనగా పేరొందింది. అతను ఇస్లామ్ కోసం ఎన్నో గొప్ప సేవలు, త్యాగాలు చేసారు. అతనిలో ధార్మిక ఉత్సాహం ఉండేది. అందువల్లే వారు అ'న్నార్‌ల్లో సిద్దీఖ్ అక్కర్‌గా భావించబడే వారు నైతికంగా స'అద్ (ర) మొదటి తరగతికి చెందిన ఉత్తమ పురుషులు. ప్రవక్త (స) తరువాత 'అబ్దుల్ అవహల్ తెగకు చెందిన స'అద్ బిన్ మ'అజ్జ్, ఉస్సైద్ బిన్ 'హు'దైర్ మరియు 'ఉబాద్‌హ్ బిన్ బషీర్ ముగ్గురు వ్యక్తులు ఉత్తములుగా భావించబడేవారు. స్వయంగా స'అద్ "నేనొక సామాన్యుడిని, అయితే మూడు విషయాల్లో చేరవలసిన స్థానాలకు చేరుకున్నాను. మొదటిది ప్రవక్త (స) వినే 'హదీసు'ను అల్లాహ్ తరపున అవతరించినట్లు బావిస్తాను. రెండవది నమాజులో మరో విషయాన్ని గురించి ఆలోచించను. జనాజహ్ వెంట ఉంటే మున్సర్ నకీర్లు ప్రశ్నిస్తారనే భయం ఉంటుంది.

స'య్యాద్ బిన్ ము'సయ్యిద్ అభిప్రాయం: ఈ గుణాలు ప్రవక్తల్లో ఉంటాయి. ప్రవక్త (స)కు అతని ఆచరణలపై ఎంత నమ్మకం ఉండేదంటే, 'సమాధి శిక్ష నుండి ఎవరైనా బయటపడితే అది స'అద్,' అని అన్నారు. ఒక సారి ఒక వ్యక్తి ప్రవక్త (స)కు ఉన్నివస్త్రం పంపించారు. ప్రవక్త (స) అనుచరులు దాన్ని తాకి దాని మెత్త దనంపై ఆశ్చర్యం వ్యక్తం చేసారు. దానికి ప్రవక్త (స), 'మీరు దీని మెత్తదనంపై ఆశ్చర్యపోతున్నారా? స్వర్గంలో స'అద్

(۱۳۳۱/۳) (متفق عليه) [۲] - ۴۶۹۶
وَعَنْ ابْنِ عُمرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "لَا يَتَّبِعُ الرَّجُلُ الرَّجُلَ مِنْ مَجْلِسِهِ ثُمَّ يَجْلِسُ فِيهِ وَلَكِنْ تَفَسَّحُوا وَتَوَسَّعُوا". متفق عليه.

4696. (2) [3/1331-ఏకీభవితం]
'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'ఉమర్ (ర) కథనం : ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "ఒక వ్యక్తిని అతని చోటి నుండి లేపి అక్కడ కూర్చో రాదు. అయితే ప్రజలు ఒకరి గురించి మరొకరు సర్దుకోవాలి. దానివల్ల ఇతరులకు కూడా కూర్చునే స్థలం లభిస్తుంది."8 (బు'ఖారీ, ముస్లిం)

యొక్క రుమాలు దీనికంటే మెత్తగా ఉంటుంది,' అని అన్నారు.
8) వివరణ-4696: ఖుర్రాన్ లో అల్లాహ్ సభ నియమ నిబంధనలను గురించి శిక్షణ ఇచ్చాడు. కూర్చోవటం, లేవటంలో పరస్పరం ఇతరులకు ఇబ్బంది కలగకుండా మలచుకోవాలి. అల్లాహ్ ఆదేశం:
" ఓ విశ్వాసులారా సమావేశాలలో (వచ్చే వారికి) చోటు కల్పించమని మీతో అన్నప్పుడు, మీరు జరిగి, చోటు కల్పిస్తే, అల్లాహ్ మీకు విశాలమైన చోటును ప్రసాదిస్తాడు. మరియు ఒకవేళ మీతో (సమావేశ లేక జిహాద్ కు) లేవండి అని చెప్పబడితే! మీరు లేవండి. మరియు మీలో విశ్వసించిన వారికి మరియు జ్ఞానం ప్రసాదించ బడిన వారికి అల్లాహ్ ఉన్నత స్థానాలను ప్రసాదిస్తాడు."9 మరియు మీరు చేసేదంతా అల్లాహ్ బాగా ఎరుగును. " (అలీ జాదలహ్, 58:11)

అంటే మీరు సభలో కూర్చోని ఉండగా మరో వ్యక్తి వస్తే చాలీ చాలనంత చోటు ఉంటే కొద్దిగా జరిగి చోటు దొరికేలా కూర్చోండి. మీరు ఇతరుల పట్ల విశాల హృదయంతో ప్రవర్తిస్తే, అల్లాహ్ (త) మీకు విశాలత ప్రసాదిస్తాడు. ఈ వాక్యం యొక్క అవతరణా కారణం ఇలా ఉంది. ఒకసారి ప్రవక్త (స) ఉపదేశిస్తున్నాడు, ప్రజలు కూర్చోని వింటున్నారు. ఎవరైనా వస్తే ఎవరు తమ చోటు నుండి కదలట్లేదు. అప్పుడు ఇతరులు వస్తే వారికి చోటు కల్పించడని ఖుర్రాన్ ఆదేశించింది.
ముఖాతిల్ (ర) కథనం: శుక్రవారం నాడు ఈ వాక్యం అవతరించింది. ప్రవక్త (స) అప్పుడు అస్'హాబ్ 'సుఫ్ఫహ్'లో ఉన్నారు. అంటే మస్జిద్ లో ఒకచోట స్థలం ఇరుకుగా ఉండేది. ప్రవక్త (స) బద్ర్ యుద్ధంలో పాల్గొన్న ముహజిరీలను, అ'న్నార్లను గౌరవించేవారు. ఆ రోజు అనుకోకుండా బద్ర్ 'స'హాబీలు ఆలస్యంగా వచ్చారు.

(۱۳۳۱/۳) (صحيح) [۳] - ۴۶۹۷
وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَنْ قَامَ مِنْ مَجْلِسِهِ ثُمَّ رَجَعَ إِلَيْهِ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ". رَوَاهُ مُسْلِمٌ.
4697. (3) [3/1331-ద్వంద్వం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, కూర్చుని, లేచిపోయి, మళ్ళీ తిరిగివచ్చిన వ్యక్తి మాత్రమే, తాను కూర్చున్న చోటుకు ఎక్కువహక్కు గలవాడు." (ముస్లిం)
రెండవ విభాగం الْفَصْلُ الثَّانِي

(۱۳۳۱/۳) (صحيح) [۴] - ۴۶۹۸
عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: لَمْ يَكُنْ شَخْصٌ أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَكَانُوا إِذَا رَأَوْهُ لَمْ يَقُومُوا لِمَا يَعْلَمُونَ مِنْ كَرَاهِيَّتِهِ لِذَلِكَ. رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ
4698. (4) [3/1331-ద్వంద్వం]

అనస్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) అనుచరులు ప్రవక్త (స)ను చాలా ప్రేమించేవారు. అయినప్పటికీ ప్రవక్త (స)ను చూసి నిలబడేవారు కారు. ఎందుకంటే ప్రవక్త (స) రాకపై నిలబడటం ప్రవక్త (స)కు ఎంతమాత్రం ఇష్టం లేదని వారికి తెలిసి ఉండేది. (తిర్మిజీ' / ప్రామాణికం-ద్వంద్వం)

ప్రవక్త (స)కు సమీపంగా నిలబడిపోయారు. ప్రవక్త (స)కు సలామ్ చేసారు. ప్రవక్త (స) సమాధానం ఇచ్చిన తరువాత సభికులకు సలామ్ చేసారు. వారు కూడా సమాధానం ఇచ్చారు. చోటు దొరుకుతుందని వారు వేదికన్నారు. కాని ఎవరో తన చోటి నుండి లేపి, బద్ర్ 'స'హాబీలను కూర్చోబెట్టారు. నిలబడిన వారికి కొంత అవమానంగా అనిపించింది. ఇటు కపటాచారల్లో గుసగుసలు మొదలయ్యాయి. 'చూడండి, ఎంత అన్యాయం,' అని చెప్పు కోసాగారు. అది గ్రహించిన ప్రవక్త (స) తన సోదరుల కోసం చోటు కల్పించేవారి కోసం దు'ఆ చేసారు. దీన్ని విన్నవెంటనే కూర్చున్నవారు వచ్చేవారికి చోటు కల్పించ సాగారు. శుక్రవారం నాడే ఈ వాక్యం అవతరించింది. దీన్ని గురించి అనేక 'హదీసు'లు ఉన్నాయి.

9) వివరణ-4697: ఒక వ్యక్తి సమావేశ కోసం పంక్తిలో కూర్చున్నాడు. వు'దూ భగం అయింది. వు'దూ చేయడానికి వెళ్ళి మళ్ళీ తిరిగి వస్తే అతడే ఆ చోటుకు తగిన హక్కుదారుడు. ఈవిధంగా వేరే ఏ పని ఉన్నాసరే.

ఈ 'హదీసు' ఆధారంగానే కొందరు పండితులు ఎవరైనా వస్తే గౌరవం కోసం నిలబడటం మంచిది కాదని అభిప్రాయపడ్డారు.

(1332/3) (صحیح) [౫] - ౬౭౧౧

وَعَنْ مُعَلَوِيَّةَ قَالَتْ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَمْتَلِلَ لَهُ الرَّجَالُ قِيَامًا فَلْيَتَيَوَّنْ مُقَعَّدَهُ مِنَ النَّارِ". رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ.

4699. (5) [3/1332-దృఢం]

ము'అవియహ్(ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "తన గౌరవార్థం ప్రజలు నిలబడాలని కోరుకునే వారు తన నివాసాన్ని నరకంలో ఏర్పరచుకోవాలి." (తిర్మిజీ, అబూ దావూద్)

(1332/3) (ضعيف) [6] - ౬౪౦౦

وَعَنْ أَبِي أَمَامَةَ قَالَ: خَرَجَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَّكِلًا عَلَى عَصَا فَقَعْنَا فَقَالَ: "لَا تَقُومُوا كَمَا يَقُومُ الْأَعَاجِمُ يُعْظَمُ بَعْضُهَا بَعْضًا". رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ.

4700. (6) [3/1332-బలహీనం]

అబూ ఉమాయ్(ర) కథనం: ప్రవక్త (స) కర్త సహాయంతో వచ్చారు. మేము ప్రవక్త (స) గౌరవార్థం నిల బడ్డాము. అప్పుడు ప్రవక్త (స), 'మీరు గౌరవార్థం ఈ విధంగా నిలబడకండి. ఇలా అరబ్బీతరులు ఒకరు మరొకరి గౌరవార్థం నిలబడతారు,' అని అన్నారు. (అబూ దావూద్)

(1332/3) (لم تتم دراسته) [7] - ౬౪౦1

وَعَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ قَالَ: جَاءَنَا أَبُو بَكْرَةَ فِي شَهَادَةٍ فَقَامَ لَهُ رَجُلٌ مِّنْ مَّجْلِسِهِ فَأَبَى أَنْ يَجْلِسَ فِيهِ وَقَالَ: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ ذَا وَنَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَمْسَحَ الرَّجُلُ يَدَهُ بِتَوْبٍ مِّنْ لَمْ يَكُنْهُ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ.

4701. (7) [3/1332-అపరిశోధితం]

స'య్యాద్ బిన్ అబిల్ 'హసన్ కథనం: అబూ బక్రహ్ సాక్ష్యం ఇవ్వటానికి వచ్చారు. ఆయన రాగానే ఒక వ్యక్తి లేచి నిలబడ్డాడు. ఆయన అతని స్థలంలో కూర్చోటానికి నిరాక రించారు. ఇంకా ప్రవక్త (స) దీన్ని వారించారని అన్నారు. ఇంకా తన చేతిని తనది కాని వస్త్రంతో తుడవరాదని వారించారు. (అబూ దావూద్)

అంటే అపరిచిత వ్యక్తి యొక్క వస్త్రంతో చేయి తుడవరాదు. తన కుమారుడు, లేదా తన సేవకుని వస్త్రంతో చేయి తుడవ వచ్చు. ఎందుకంటే అది అతడు ఇచ్చిందే గనుక.

(1332/3) (ضعيف) [8] - ౬౪౦౨

وَعَنْ أَبِي التَّرْدَاءِ قَالَ: كَانَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا جَلَسَ - جَلَسْنَا حَوْلَهُ - فَأَرَادَ الرَّجُوعَ نَزَعَ نَعْلَهُ أَوْ بَعْضَ مَا يَكُونُ عَلَيْهِ. فَيَعْرِفُ ذَلِكَ أَصْحَابَهُ فَيَتَبَنُّوْنَ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ.

4702. (8) [3/1332-బలహీనం]

అబూ దరీదా' (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) కూర్చోని ఉండి, ఆయన చుట్టూ మేము కూర్చోని ఉండి, ప్రవక్త (స) ఏదైనా పని ఉండి ఇంటికి వెళ్ళటానికి నిలబడి, మళ్ళీ రావాలని ఉంటే తన స్థానంలో చెప్పులు లేదా దుప్పటి ఉంచి వెళతారు. దాని వల్ల అనుచరులు ప్రవక్త (స) మళ్ళీ తిరిగి వస్తారని భావించి అందరూ తమ స్థానాల్లో కూర్చోని వేచి ఉంటారు. (అబూ దావూద్)

(1332/3) (لم تتم دراسته) [9] - ౬౪౦౩

وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ رَسُوْلِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "لَا يَجِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يُفَرِّقَ بَيْنَ اثْنَيْنِ إِلَّا بِإِذْنِهِمَا". رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ

4703. (9) [3/1332-అపరిశోధితం]

'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'అమ్మి (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవ చనం, "కూర్చున్న ఇద్దరు వ్యక్తుల మధ్య వారిని జరిపి కూర్చోవటం ఎంతమాత్రం ధర్మంకాదు. వారు అను మతి ఇస్తే మరేంఫరవాలేదు." (తిర్మిజీ, అబూదావూద్)

(1332/3) (لم تتم دراسته) [10] - ౬౪౦౪

وَعَنْ عَمْرٍو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُوْلَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "لَا تَجْلِسُ بَيْنَ رَجُلَيْنِ إِلَّا بِإِذْنِهِمَا". رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ.

4704. (10) [3/1332-అపరిశోధితం]

'అమ్మి బిన్ షు'బబ్ తన తండ్రి ద్వారా, ఆయన తన తండ్రి ద్వారా కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "అనుమతి లేకుండా ఇద్దరు వ్యక్తుల మధ్య కూర్చోరాదు." (అబూ దావూద్)

مُفَصَّلُ النَّالِثِ

مُؤَادِصَ وَبِهَاغَمِ

(1332/3) (ضعيف) [11] - ౬౪౦౫

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: كَانَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْلِسُ مَعَنَا فِي الْمَسْجِدِ يُحَدِّثُنَا فَإِذَا قَامَ قُمْنَا قِيَامًا حَتَّى نَرَاهُ قَدْ دَخَلَ بَعْضُ بُيُوتِ أَرْوَاجِهِ الْبَيْهَقِي.

4705. (11) [3/1332-బలహీనం]

అబూ హురైరా (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) మస్జిద్‌లో మాతో కూర్చోని మాట్లాడేవారు. ప్రవక్త (స) నిలబడితే,

ఆయనతో పాటు మేము కూడా నిలబడేవాళ్ళం. ప్రవక్త (స) తన ఇంటి లోనికి ప్రవేశించనంతవరకు మేము నిలబడేవాళ్ళం. (బైహఖీ)

అంటే సభ ముగిసిన పిమ్మట నిలబడే వారు, గౌరవ సూచకంగా మాత్రం కాదు.

(۱۲۳۳/۳) (ضعيف) [۱۲] - ۴۷۰۶
وَعَنْ وَائِلَةَ بِنِ الْخَطَّابِ قَالَتْ: دَخَلَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ قَاعًا فَنَزَحَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَ الرَّجُلُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ فِي الْمَكَانِ سَعَةً. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ لِلْمَسْجِدِ لَحَقًّا إِذَا رَأَى أَخُوهُ أَنْ يَتَزَحَّحَ لَهُ". رَوَاهُمَا الْبَيْهَقِيُّ فِي "شُعَبِ الْإِيمَانِ".

4706. (12) [3/1333-బలహీనం]

హాసీ'ల బిన్ 'ఖ'త్రాబ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) మస్జిద్ లో కూర్చోని ఉన్నారు. ఒక వ్యక్తి వచ్చాడు. ప్రవక్త (స) తన చోటు నుండి కొంత జరిగారు. అతడు కూర్చోవటానికి కొంత స్థలం ఏర్పడింది. అతడు తన ప్రక్కన కూర్చోవాలని. ఆ వ్యక్తి, 'ఓ ప్రవక్తా! స్థలం చాలా ఉంది నేను మరోచోట కూర్చుంటాను. మీరు ఆందోళన చెందండి,' అని అన్నాడు. దానికిప్రవక్త (స) "తన ముస్లిమ్ సోదరుని రాక చూచి కొంచెం సర్దుకొని కూర్చోవడం ఒక ముస్లిమ్ విధి." అని అన్నాడు. (బైహఖీ)

===== ۰ - بَابُ الْجُلُوسِ وَالْمَوْتِ وَالْمَسْنِي

5. కూర్చోవటం, నిద్రపోవటం, నడవటం

ఇస్లామ్ ధర్మం జీవితానికి సంబంధించిన అనేక నియమ నిబంధనల గురించి శిక్షణ ఇచ్చింది. అదేవిధంగా పడుకునే, కూర్చునే, నడిచే నియమాలను గురించి కూడా శిక్షణ ఇచ్చింది. సభలోకి వెళ్ళిన తర్వాత సలామ్ చేసి ఎక్కడ ఎలా కూర్చోవాలో కూడా ఇస్లామ్ బోధించింది. ఖుర్ఆన్‌లో అల్లాహ్ (త) సభ నియమ నిబంధనల గురించి ఇలా ఆదేశించాడు:

" ఓ విశ్వాసులారా! మీరు రహస్య సమా లోచనలు చేస్తే - పాప కార్యాలు, హద్దులు మీరి ప్రవర్తించటం మరియు ప్రవక్త ఆజ్ఞలను ఉల్లంఘించటం గురించి కాకుండా - పుణ్య కార్యాలు మరియు దైవభీతికి సంబంధించిన విషయాలను గురించి మాత్రమే (రహస్య సమాలోచనలు) చేయండి. మరియు అల్లాహ్ పట్ల భయభక్తులు కలిగి ఉండండి. ఆయన సన్నిధి

లోనే మీరు సమావేశపరచబడతారు. నిశ్చయంగా, రహస్య సమాలోచన పైతాన్ చేష్టయే. అది విశ్వాసులకు దుఃఖం కలిగించటానికే! కాని అల్లాహ్ అనుమతలేనిదే అది వారికి ఏ మాత్రం నష్టం కలిగించజాలదు. మరియు విశ్వాసులు కేవలం అల్లాహ్ మీదే నమ్మకం ఉంచుకోవాలి. ఓ విశ్వాసులారా సమావేశాలలో (వచ్చే వారికి) చోటు కల్పించ మని మీతో అన్నప్పుడు, మీరు జరిగి, చోటు కల్పిస్తే, అల్లాహ్ మీకు విశాలమైన చోటును ప్రసాదిస్తాడు. మరియు ఒకవేళ మీతో (సమావేశ లేక జిహాద్‌కు) లేవండి అని చెప్పబడితే! మీరు లేవండి. మరియు మీలో విశ్వసించిన వారికి మరియు జ్ఞానం ప్రసాదించ బడిన వారికి అల్లాహ్ ఉన్నత స్థానాలను ప్రసాదిస్తాడు. మరియు మీరు చేసినదంతా అల్లాహ్ బాగా ఎరుగును. (అల్ ముజాదలహ్, 58:9-11)

ఈ ఆయతుల ద్వారా క్రింది విషయాలు తెలిసాయి: (1) కొంతమంది కలసి మాట్లాడుతున్నప్పుడు హింసలు, అత్యాచారాలు, పాపాలకు అవిధేయతలకు సంబంధించిన విషయాలను గురించి మాట్లాడుకోరాదు. దైవభక్తి, దైవభీతి, మంచి విషయాలను గురించి మాట్లాడుకోవాలి. (2) సభల్లో కూర్చున్నప్పుడు పరచుకొని కూర్చోరాదు. ఇతరులకు కూడా చోటు లభించేలా సర్దుకొని కూర్చోవాలి. (3) సభల్లో ఒకవేళ ఎవరినైనా లేచి నిలబడండి అని అంటే, లేచి నిలబడాలి. (4) సభల్లో ఎక్కడ చోటు దొరికితే అక్కడే కూర్చోవాలి. ప్రత్యేక స్థలం కోసం ప్రయత్నించరాదు. (5) భుజాలను దాటుతూ ముందుకు వెళ్ళే ప్రయత్నం చేయరాదు. ఎందుకంటే 'హదీసు'లో దీన్ని గురించి వారించబడింది. జాబిర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) సభల్లో మాలో ఎవరైనా వస్తే ఎక్కడ చోటు దొరికితే అక్కడ కూర్చుండిపోయేవారు. (అబూ దావూద్) (6) సభల్లో కూర్చున్నవారిని లేపి వారి స్థానంలో కూర్చోరాదు. (7) అవసరం ఉండి, ఎవరైనా తన చోటి నుండి లేచి వెళితే తిరిగి వచ్చిన తర్వాత అతడే ఆ చోటుకు హక్కు గలవాడు. (8) ఇద్దరు వ్యక్తులు ఏదైనా ప్రత్యేక విషయం గురించిమాట్లాడుతుంటే వారిఅనుమతలేకుండావారిని విడదీయరాదు. లేదా వారిమధ్యకూర్చోనివారిమాటలు వినరాదు. (9) ఒకవేళ కొంతమంది బృందంగా కలసి కూర్చోని ఉంటే వారి మధ్యకు వెళ్ళికూర్చోరాదు. ఎందు